

Nr 183.

Av herr **Johnsson** i Skoglösa **m. fl.**, om inrättande av
viss statlig lånefond för driftskredit åt jordbrukare
och jordbruksarbetare.

I och med penninghushållningens genombrott har jordbruket blivit en i hög grad kapital- och kreditfordrande näring. Detta i förening med svårigheterna att anskaffa driftskredit till överkomliga ränte- och amorteringsvillkor verkar i hög grad hämmande på ungdomens möjligheter att övertaga och driva jordbruk. De kapitalproblem, som sålunda uppkommit, ha icke lösts på ett tillfredsställande sätt.

De möjligheter att erhålla *driftskredit*, som för närvarande stå envar jordbrukare till buds, äro alla förknippade med stränga säkerhetsvillkor (borgen). Jordbrukskassorna bevilja lån åt jordägare upp till 70 % av fastighetens taxeringsvärde eller det vid värdering uppskattade värdet utan borgen. Statens sekundärlånefond beviljar lån för jordbrukare upp till 75 % av taxeringsvärdet utan borgen. I jordbrukskassa kan fastigheten belånas upp till 100 % med godkänd borgen och med högst 20-årig amorteringstid. Arrendator får i jordbrukskassa låna upp till 40 % av taxeringsvärdet på den brukade fastigheten; även här fordras emellertid mycket god borgen som säkerhet. För erhållande av lån mot förlagsinteckning i lösöreegendom erfordras det jämväl borgen. Egnahemslån beviljas upp till 90 % å jord- och skogsvärdet å fastighet efter av egnahemsnämnd verkställd värdering. Dessutom kan premielån upp till 3 000 (i undantagsfall 4 500) kronor erhållas mot vissa förbättrings- och istandsättningsarbeten å fastigheten. För erhållande av egnahemslån erfordras dock, att lånesökanden förfogar över visst driftskapital.

Förutsättningarna för att kunna etablera sig som jordbrukare i våra dagar äro sålunda: att vara ägare till nödigt kapital, att vara jordbrukare eller att kunna åstadkomma gångbara borgensförbindelser. För många av landsbygdens mindre bemedlade och obemedlade jordbruksintresserade ungdomar står ej någon av dessa utvägar öppen. Det förekommer ofta, att man då genom växel- och avbetalningskredit söker skaffa sig rörelsekapital. En sådan *kortfristig kredit* blir emellertid mycket betungande och pressande under de första åren. Särskilt gäller detta för nytillträdande jordbrukare, som då ha de minsta inkomsterna. De minsta störningar i produktionen, såsom svag skörd eller andra oförutsedda omständigheter, kunna ominstetgöra en aldrig så dugande jordbrukares framtid. Ekonomiska bekymmer under denna tid binda också den unge jordbrukaren och hans hustru vid arbetet, andligt och fysiskt, på ett sätt, som icke kan verka uppmuntrande. Det kan icke heller vara önsk-

vårt att stora grupper jordbrukare tvingas anlita kreditformer, vilka föra med sig ett kapitalbehov för räntor och amorteringar, som ofta är dubbelt så stort de första 4—5 åren, jämfört med vad som erfordras framdeles. Därtill kommer den ökade osäkerhet ett sådant system skapar. De nuvarande svårigheterna för dem, som vilja starta eget jordbruk, att erhålla kredit för inventarieanskaffning sammanhånga såväl med brister i vårt kreditväsendes organisation som med att den inteckningsrätt, som tillskapats med avseende å jordbruksinventarier, ej anses tillräckligt betryggande för att dessa enbart skola kunna användas som kreditunderlag.

Inte minst ur befolkningspolitiska och allmänt sociala synpunkter torde staten ha allt intresse av att stimulera den jordbruksintresserade landsbygdsungdomen att ägna sig åt jordbrukaryrket. Staten bör därför som ett led i strävandena att hejda folkflykten från jordbruket sörja för att möjligheter ges *alla* därtill lämpade, oavsett personliga förmögenhetsvillkor att arrendera eller skaffa sig eget jordbruk. Såväl bland de hemmavarande barnen i jordbruket som bland lantarbetarungdomen finnas många, vilka ingenting hellre önska än att bli egna företagare, men av brist på kapital och kreditmöjligheter nödgas söka sig andra förvärvskällor. Egnahemsreformen erbjuder ju stora möjligheter, men den skulle i än högre grad, och framför allt i snabbara takt, kunna genomföras, om möjligheter funnos att vid starten erhålla kredit för uppsättning av driftsinventarier. Därutöver borde det för övertagande av annat jordbruk ävenledes finnas lånemöjligheter för dem, vilka visat sig kompetenta att ägna sig åt jordbruk och således kunna anses ha förutsättningar att klara sig som egna företagare i yrket. För ändamålet borde staten förmedla långfristig driftskredit till envar lämplig lånesökande på i huvudsak samma sätt och villkor som nu sker vad beträffar arrendelånen till brukare av statens arrendeegnahem. Sådana arrendelån utlämnas till belopp (högst 4 500 kronor), som prövas oundgängligen erforderligt för anskaffande av nödiga jordbruksinventarier, utsäde, gödningsämnen, foder och dylikt samt till andra nödvändiga utgifter för igångsättande av driften å fastigheten. Det kan emellertid ifrågasättas om det, vid en utvidgning av dessa lånemöjligheter, är lämpligt att egnahemsorganisationen skall handha även en sådan låneverksamhet.

För tillgodoseende av föreliggande behov av driftskredit kan tänkas inrättandet av en särskild statlig lånefond, men också att utvidga statens sekundärlånefond för jordbrukare. I det senare fallet vinnes den fördelen att organisationen redan är uppbyggd och att den utan dyrbara anordningar och onödig tidsutdräkt skulle kunna träda i verksamhet. Ävenledes kan man i detta fall utnyttja jordbrukskasserörelsen som låneförmedlare. En socialt motiverad statlig kreditgivning av här föreslagen art kan icke helt och hållet baseras på affärsmässiga principer med stränga säkerhetsvillkor. Långivningen bör icke heller begränsas till vissa kategorier, utan stå öppen för såväl arrendatorer som dem, vilka genom övertagande av föräldragården eller på annat sätt önska skaffa sig egna jordbruk. Dock kan en maximering av

lånebeloppet, med hänsyn till gårdens storlek, övervägas. Som säkerhet för lån ur denna lånefond kunde t. ex. gälla inteckning i lösöreegendom utan borgen. Vid beviljande av lån skall hänsyn tagas även till personens karaktärsegenskaper och lämplighet i övrigt. För vinnande av angivet syftemål erfordras givetvis en effektiv tillsyn över att medlen komma till rätt användning och bli till avsedd nytta. Lån på här ifrågasatta villkor till inköp av jordbruksinventarier och driftsförnödenheter, efter i huvudsak de principer, som nu gälla för arrendelån till statens arrendeegnahem, skulle kunna erbjudas envar behövande jordbrukare eller jordbruksarbetare. Härvid förutsettes emellertid en avsevärd höjning av maximeringen av lånebeloppen i förhållande till de nuvarande bestämmelserna.

Under erinran om statens stöd åt hantverkets ungdom genom lånefonden för hantverk och småindustri, ävenså om att en utredning angående den akademiska ungdomens lånemöjligheter och skuld amortering nyligen tillsatts, hemställa vi,

att riksdagen hos Kungl. Maj:t måtte begära skyndsamt utredning angående inrättande av en statlig lånefond för driftskredit med belåningsmöjligheter i lösöreegendom utan borgen åt jordbrukare och jordbruksarbetare samt att Kungl. Maj:t för riksdagen ville framlägga förslag i ärendet.

Stockholm den 19 januari 1945.

Harald Johnsson
i Skoglösa.

Nils G. Hansson
i Skegrie.

Sam. B. Norup.

Hj. R. Nilson
i Spånstad.

Per Svensson
i Stenkyrka.

Gunnar Larsson
i Luttra.